

Relationsroman skildrar livet som läkare i u-land

Afrikanen. Porträtt av en far. 130 sidor.

Författare: J M G Le Clézio.

Förlag: Elisabeth Grate Förlag; 2005.

Recensent: Jonas F Ludvigsson, docent, barnkliniken, Örebro.

Jag gjorde min första resa till Afrika 1991. De sex veckorna i Tanzania gjorde ett starkt intryck; dofterna, färgerna, människorna, ljuden, skratten och sorgen. Redan då uppgav mina studentkolleger på Muhimbili Medical Centre att en av elva personer i Tanzania var HIV-positiv. Vi brukade ägna tiden på akutmottagningen åt att gissa vilka patienter som hade HIV, det såg man på anletsdragen. Behandling var otänkbar. Om Afrika har utkommit många böcker, här recenserar en av de bättre.

Le Clézio beskriver sitt möte med Afrika som åttaåring. Hans far är läkare i Nigeria och Kamerun. Läkartiden fyller först fadern med entusiasm och optimism.

Här, långt från koloniala strukturer, byggs framtiden. Här finns det ursprungliga. Här upplever såväl fader som son (och författaren) friheten: »Jag mindes den röda jorden, solen som fick vägarna att spricka, hur vi sprang barfota över savannen till termiternas borgar, åskmolnen som tornade upp sig på kvällen, nätterna fyllda av läten och skrik ... All värme, all hetta, den lätta rysningen.«

Fadern kommer till Afrika 1928. Han stannar där till 1950-talet. Han går bokstavligen genom djungel och savann, stannar ett par dagar i en by, vandrar vidare mot nästa, och dessemellan tillbringas natten i en hydda på ett bananfält. Sjukdomarna är utbredda: »Deras fiender heter Kwashiorkor, kole-rabakterie, binnikemask, bilharzios, smittkoppor och dysenteri. Inför sådana fiender måste fars läkarväska väga lätt. Skalpell, sårklämmor, trepan, ste-

toskop, tryckförband och några basinstrument, däribland mässingssprutan som han senare skulle vaccinera mig med.«

Afrika är faderns välsignelse, som under andra världskriget förbyts i hans förbannelse. Den väldiga kontinenten blir en fysisk barriär som gör det omöjligt för honom att träffa sin fru och sina barn.

Strax före kriget 1939 reser författarens moder hem till Bretagne för att föda parets barn. Hon tvingas sedan att vara kvar i Frankrike under hela kriget, och Le Clézio träffar sin far för första gången som 8-åring. Då var fadern en främling med stränga krav på auktoritet och helt olik de manliga släktingar Le Clézio haft kring sig under krigsåren.

Le Clézio har skrivit en bok om relationen far-son, men också en bok om hur det var att vara läkare i u-land. »Afrikanen«, med anspelning på såväl far som son, är en kort bok. Jag tror att det är en klassiker i vardande.